

ИНФОРМАЦИЯ
за изпълнението на Образователната програма
„Съдебната власт – информиран избор и гражданско доверие.
Отворени съдилища и прокуратури”
през учебната 2016/2017 година

Висшият съдебен съвет съвместно с Министерство на образованието и науката успешно реализира в продължение на три учебни години, в периода 2014-2017 г., Образователната програма „Съдебната власт – информиран избор и гражданско доверие. Отворени съдилища и прокуратури”.

Програмата започна като пилотна през 2014 г., в изпълнение на решение на ВСС по Протокол № 34/23.07.2014 г., съгласно което бяха одобрени Концепция за провеждане на Пилотната образователна програма сред учениците с цел повишаване на тяхната информираност за структурата, функциите и значението на съдебната власт в България и Споразумение за сътрудничество между Висшия съдебен съвет и Министерство на образованието и науката относно реализирането ѝ. Две години Програмата се осъществяваше в съответствие със подписваните с МОН споразумения за срок от една учебна година. На 29.09.2016 г., по предложение на Министерството на образованието и науката, с цел постигане на устойчивост и приемственост при провеждане на Програмата, както и поради големия интерес към нея от страна на участниците – ученици, образователни институции и магистрати, между ВСС и МОН, бе подписано споразумение за срок от 5 години. Концепцията на Образователната програма предвижда възможност за актуализирането ѝ при необходимост.

С решение на Пленума на ВСС по протокол № 34/29.09.2016 г. е прието участието на магистратите в Образователната програма, да се отразява при изготвяне на атестационните им оценки. В тази връзка се установи практика административните ръководители да изпращат поименна справка за участието на магистратите до Комисиите по атестирането и конкурсите към Съдийската и Прокурорската колегии.

През 2017 г. с решение на Пленума на ВСС бе осигурено финансиране за дейности по Програмата в съдилищата, съобразно принципно решение на КПИВ.

Ангажирането на органите на съдебната власт и прякото им участие в повишаване правната култура на младите хора, запознаването им с правото и характеристиките на органите в съдебната система е сред основните мерки, заложи в Комуникационната стратегия на съдебната власт 2014-2020, приета с решение на ВСС по Протокол № 10/05.03.2015 г.

В конкретните дейности, които са съобразени с областите независимост, отчетност, прозрачност, диалогичност и ефективност на органите на съдебната власт, реформа и ефикасност на съдебната система под № 15 е посочено „Утвърждаване и разширяване обхвата на модела на Пилотната образователна програма на ВСС „Отворени съдилища и прокуратури“ сред ученици с цел повишаване на тяхната информираност за структурата, функциите и значението на съдебната власт в Република България (стр. 73 от Комуникационната стратегия). В Плана за действие за изпълнение на Комуникационната стратегия на съдебната власт 2014-2020, като дългосрочна цел е заложено „Повишаване правната култура на обществото и познанията за ролята и функциите на отделните органи на съдебната власт“, а една от дейностите за изпълнение предвижда „провеждане на образователни кампании“.

През изминалите три години се утвърди практиката списъкът на училищата – участници в Програмата, да се предлага от Регионалните управления по образованието и да се утвърждава от Министерството на образованието и науката, след осъществяване на контакт със съответните органи на съдебната власт по места. От страна на МОН се определя координатор на Програмата, като се представя и списък с имената и телефоните на експертите от регионалните управления на образованието (РУО), ангажирани с контролни функции по изпълнението ѝ. Списъкът се изпраща своевременно на органите на съдебната власт, които работят по Програмата. Съответно на Министерството се предоставя списък с координатите на съдии, прокурори и съдебни служители, които са наставници и лектори в Програмата.

От страна на ВСС неин координатор до преструктурирането на Съвета бе Комисия „Публична комуникация и протокол“, а от средата на 2016 г. Комисията по правни и институционални въпроси (КПИВ) към Пленума на ВСС, като неин правопреемник по отношение на комуникационната политика.

Ежегодно работата по Програмата е отчетана пред Комисия „Публична комуникация и протокол“, а след закриването ѝ пред Комисията по правни и институционални въпроси, като се обобщават и популяризират сред органите на съдебната власт добри практики и предложения за подобряване на Програмата, както и данните за магистратите и съдебните служители, участващи в нея. С цел по-добра координация между тях и в изпълнение на решение на КПИВ по Протокол № 33/10.10.2016 г. на 21.10.2016 г. се проведе среща на магистратите и съдебните служители, участници в Образователната програма през учебната 2016/2017 година. В нея участваха членове на ВСС, над 80 представители на съдебната власт и координаторът на

Образователната програма от страна на МОН. Споделени бяха иновативни обучителни практики, положителен опит в работата с учениците и медиите, и бяха набелязани възможности за разширяване и надграждане на дейностите по Програмата. Представен бе модел на „Информационна кампания за популяризиране на Образователната програма „Съдебната власт – информиран избор и гражданско доверие. Отворени съдилища и прокуратури“ 2016/2017 г., изготвен от експерти „връзки с обществеността“ на съдебната власт.

Според първоначалните данни, участие в Образователната програма през учебната 2016/2017 година, са заявили 156 органи на съдебната власт в партньорство със 132 училища. Заявеният брой на участниците е 484 души, от които 422-ма магистрати и 62-ма съдебни служители. Обобщената поименна справка за участниците в Програмата бе предоставена на МОН, ОСВ, както и на Комисиите по атестирането и конкурсите към Съдийската и Прокурорската колегии на ВСС.

През учебната 2016/2017 година по данни, предоставени от МОН (към 07.03.2017 г.) в Образователната програма са обхванати 11 622-ма ученици от 84 града.

През 2017 г. с решение на КПИВ бяха одобрени: образец на удостоверение за участие в Образователната програма, който да се връчва на учениците – участници и съдържанието на две информационни брошури - „Сигнализиране за извършено престъпление и правата на гражданите като свидетели“ и „Структура и функции на съдебната власт“. Образецът на удостоверение бе разпространен в електронен вариант до всички ОСВ за отпечатване и връчване на учениците. Всеки от тях е получил удостоверение за участието си в нея през учебната 2016/2017 година. Брошурите бяха предоставени на ОСВ – участници в Програмата, с цел да бъдат разпространени сред ученици.

В рамките на Образователната програма ВСС осигури отпечатване на Конституцията на Република България в тираж 12 000 бр., които се разпространяват чрез ОСВ безплатно сред учениците, обхванати в Програмата.

КПИВ прие принципно решение за осигуряване на средства за награден фонд от 200 лв. за всеки съд, участник в Програмата, както и средства за изготвяне на образователни материали и провеждане на инициативи, съобразно одобрени от нея дейности. С решение на Пленума на ВСС по Протокол № 13 от 20.04.2017 г. бюджетите на органите на съдебната власт са увеличени с цел осигуряване на финансови средства за награден фонд под формата на книги, енциклопедии, флаш-памети за 97 административни, окръжни и районни съдилища - участници в Програмата, както и са осигурени финансови средства за образователни материали и провеждане на инициативи от 31 съдилища. Средствата са за сметка на неразпределения резерв по

бюджета на съдебната власт за 2017 г. Допълнително бяха осигурени средства по Програмата на Окръжен съд – Варна, Районен съд – Русе, Районен съд – Нови пазар, Административен съд – София-град. По Образователната програма съдилищата получиха около 30 000 лв., като по предложение на КПИВ централизирано бяха осигурени 12 000 броя „Конституция на Република България“ за учениците.

Към 15 септември 2017 г. са представени отчети от 137 органа на съдебната власт, като в някои от тях се посочва съвместно участие с други съдилища и прокуратури. Въз основа на обобщените данни, в реализирането на Образователната програма през учебната 2016/2017 година, са участвали 150 органа на съдебната власт в партньорство със 142 училища. Общият брой на участниците в Програмата е 457 души, от тях магистрати са 418 и 39 съдебни служители. Реалният брой на участниците може да бъде по-голям с оглед предварително направените заявки за участие, както и предвид факта, че не всички органи на съдебната власт са представили отчети, или в представените доклади не са посочени лектори и наставници.

Окръжни съдилища – 18, както следва: ОС – Благоевград, ОС – Бургас, ОС – Варна, ОС – Враца, ОС – Габрово, ОС – Добрич, ОС – Кюстендил, ОС – Ловеч, ОС – Монтана, ОС – Пазарджик, ОС – Перник, ОС – Пловдив, ОС – Русе, ОС – Разград, ОС – Силистра, ОС – Сливен, ОС – Хасково, ОС – Шумен.

Общият брой на участниците в Програмата от окръжните съдилища е 91, от тях – 75 съдии и 16 съдебни служители.

Районни съдилища – 55, както следва: РС – Благоевград, РС- Разлог, РС – Гоце Делчев, РС – Бургас, РС- Айтос, РС – Карнобат, РС – Варна, РС – Девня, РС - В. Търново, РС - Г. Оряховица, РС – Елена, РС – Павликени, РС – Свищов, РС – Кула, РС – Враца, РС – Мездра, РС – Севлиево, РС – Трявна, РС – Генерал Тошево, РС – Добрич, РС – Кърджали, РС – Кюстендил, РС – Ловеч, РС – Тетевен, РС – Монтана, РС – Лом, РС – Берковица, РС – Пазарджик, РС – Пещера, РС – Брезник, РС – Перник, РС – Радомир, РС – Левски, РС – Никопол, РС – Червен бряг, РС – Асеновград, РС – Пловдив, РС – Първомай, РС – Разград, РС – Русе, РС – Силистра, РС – Тутракан, РС – Девин, РС – Смолян, РС – Чепеларе, РС – Пирдоп, РС – Казанлък, РС – Раднево, РС – Стара Загора, РС – Чирпан, РС – Димитровград, РС – Свиленград, РС – Хасково, РС - Нови Пазар, РС - Ямбол

Общият брой на участниците в Програмата от районните съдилища е 131, от тях – 120 съдии и 11 съдебни служители.

Окръжни прокуратури – 21, както следва: ОП – Благоевград, ОП-Велико Търново, ОП – Враца, ОП – Габрово, ОП – Добрич, ОП – Кърджали, ОП – Кюстендил, ОП – Ловеч, ОП – Монтана, ОП – Пазарджик, ОП – Перник, ОП – Пловдив, ОП – Разград, ОП – Русе, ОП – Силистра, ОП – Смолян, СГП, ОП – София, ОП – Стара Загора, ОП – Хасково, ОП - Шумен

Общият брой на участниците в Програмата от окръжните прокуратури е 72, от тях – 55 прокурори, 9 следователи и 8 съдебни служители.

Районни прокуратури – 34, както следва: РП – Благоевград, РП – Гоце Делчев, РП – Разлог; РП – Карнобат, РП – Варна, РП- Девня, РП - Г. Оряховица, РП – Елена, РП – Павликени, РП - Свищов, РП – Кула, РП – Враца, РП – Мездра, РП – Севлиево, РП – Трявна; РП – Дупница; РП – Кюстендил, РП – Ловеч, РП – Тетевен, РП – Монтана, РП – Лом, РП – Пещера, РП – Пазарджик, РП – Перник, РП – Асеновград, РП – Карлово, РП – Пловдив, СРП, РП – Раднево, РП – Хасково, РП-Свиленград, РП – Велики Преслав, РП – Шумен, РП-Елхово,

Общият брой на участниците в Програмата от районните прокуратури е 92, от тях – 88 прокурори и 4-ма съдебни служители.

Административни съдилища – 22, както следва:

АдМС – Благоевград, АдМС – Бургас, АдМС – Варна, АдМС – Велико Търново, АдМС – Видин, АдМС – Враца, АдМС – Добрич, АдМС – Кюстендил, АдМС – Ловеч, АдМС – Монтана, АдМС - Пазарджик, АдМС – Перник, АдМС – Плевен, АдМС – Разград, АдМС – Русе, АдМС – Силистра, АдМС – Сливен, АдМС – Смолян, АдМС – София-град, АдМС – Стара Загора, АдМС – Хасково, АдМС- Шумен, и АдМС – Ямбол.

Общият брой на участниците в Програмата от административните съдилища е 71, от тях - 67 съдии и 4-ма съдебни служители.

По области, вкл. градове и села Образователната програма се реализира в 76 населени места, както следва:

1. Област Благоевград – гр. Благоевград, гр. Разлог, гр. Гоце Делчев, с. Вълкосел, гр. Хаджидимово;
2. Област Бургас – гр. Бургас, гр. Айтос и гр. Карнобат;
3. Област Варна – гр. Варна, гр. Девня, гр. Суворово;
4. Област Велико Търново – гр. Велико Търново, гр. Г. Оряховица, гр. Елена, гр. Златарица, гр. Павликени, гр. Свищов;
5. Област Видин –гр. Кула, гр. Видин;
6. Област Враца – гр. Враца, гр. Мездра;
7. Област Габрово – гр. Габрово, гр. Трявна, гр. Севлиево;
8. Област Добрич – гр. Добрич, гр. Генерал Тошево;

9. Област Кърджали – гр. Кърджали;
10. Област Кюстендил – гр. Дупница, гр. Кюстендил;
11. Област Ловеч – гр. Ловеч, гр. Тетевен;
12. Област Монтана – гр. Берковица, гр. Монтана, гр. Лом;
13. Област Пазарджик – гр. Пазарджик, гр. Пещера;
14. Област Перник – гр. Брезник, гр. Перник, гр. Радомир;
15. Област Плевен – гр. Плевен, гр. Левски, гр. Никопол, гр. Червен бряг;
16. Област Пловдив – гр. Асеновград, гр. Карлово, гр. Сопот, гр. Пловдив и гр. Първомай;
17. Област Разград – гр. Разград;
18. Област Русе – гр. Русе;
19. Област Силистра – гр. Силистра, и гр. Тутракан;
20. Област Сливен – гр. Сливен;
21. Област Смолян – гр. Девин, гр. Доспат, с. Борино, гр. Смолян, гр. Чепеларе,
22. София-град – гр. София;
23. София област – гр. Пирдоп, гр. Правец, гр. Копривщица;
24. Област Стара Загора – гр. Казанлък, гр. Раднево, гр. Стара Загора и гр. Чирпан;
25. Област Търговище –
26. Област Хасково – гр. Димитровград, гр. Свиленград и гр. Хасково;
27. Област Шумен – гр. Шумен; гр. Велики Преслав, гр. Нови Пазар; гр. Каолиново; с. Никола Козлево;
28. Област Ямбол – гр. Елхово, гр. Ямбол.

Посочените данни сочат устойчивост и полезност на Образователната програма, като през настоящата учебна година се отчита включване на органи за първи път, както и ежегодно участие на други. Без изключение в представените доклади е заявено категорично желание за участие и през учебната 2017/2018 година, като се констатира необходимостта от продължаване и надграждане на Програмата и положителното отношение към нея от страна на учениците, преподавателите, директорите на училища и други институции, работещи с деца. Инициативата среща подкрепата на местната общност и институции, като са установени практики на ползотворно взаимодействие между тях. Особено полезно е било участието на представители от правоохранителните органи – РУ на МВР, ГДБОП, Агенция „Митници“, инспектори към Детските педагогически стаи и МКБППМНЛ, и други.

Трайна е тенденцията за увеличаване на ангажираните магистрати и съдебни служители, които участват доброволно и безвъзмездно в Програмата, както и на училищата, съответно на учениците.

Посоченото доказва значението на Програмата като елемент на гражданското образование на подрастващите и принос на съдебната власт за формиране на съвременното общество, така и осъзнатото и активно отношение на магистратите и съдебните служители за промяна на отношението към съдебната система.

Индикация за успеха на Програмата са многобройните информации в регионалните медии и социалните мрежи за провеждането на Програмата от органите на съдебната власт, за посещения на ученици в съдебни палати и за мероприятия като симулирани съдебни процеси, викторини и други.

ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ

Получените отчети от органите на съдебната власт и техният анализ показват, че са постигнати резултати по отношение на основните цели на Програмата, а именно запознаване на учениците и формиране на начални познания за статута, структурата и функциите на съдебната власт в Република България; създаване на предпоставки за формиране на правна грамотност и култура; превенция на детското насилие, мотивиране на младежите към спазване на законите; проактивост на съдебната власт за разбираемо и отворено към обществото правосъдие, постигане на по-висока степен на познаване и разбиране на съдебните институции, като средство за повишаване на доверието към тях и практическо прилагане на един от елементите на гражданското образование.

Оценка за изпълнението:

Участниците в Образователната програма са изразили положителна оценка за полезността ѝ, като голяма част от тях заявяват готовност да продължат работа в тази насока.

Представените доклади показват, че Програмата е получила широк обществен отзвук в градовете, където е проведена, като част от органите на съдебната власт са реализирали в цялост или частично модел на „Информационна кампания за популяризиране на Образователната програма „Съдебната власт – информиран избор и гражданско доверие. Отворени съдилища и прокуратури“ 2016/2017 г. Осъществена е добра комуникация и координация по отношение на съдебните институции, като на места е работено съвместно с държавни съдебни изпълнители и съдии по вписванията, служители от ОЗ „Охрана“ и от ОДМВР, общински служители и структури, отделите „Закрила на детето“, социални работници, адвокатски колегии, студенти по право, с НПО и други. Осъществени са образователни посещения в съдебните палати, проведени са над 60 симулирани съдебни процеси, викторини, дебати, дискусии, в отговор на проявения от учениците интерес са представени

и допълнителни теми, и са проведени допълнителни интерактивни процеси.

Концепцията на Програмата е позволила максимално гъвкав и адаптивен подход, както по отношение на времето и мястото за провеждане на лекционния курс, така и по отношение на различните средства за провеждането им, чрез използване на широк набор от аудио-визуални, мултимедийни и печатни средства.

В подкрепа на Програмата са изразени становища от:

- Националната хуманитарна гимназия „Св. Св. Кирил и Методий“ – Благоевград, от Даниела Дралева – учител по философия в Седмо СУ „К. Шапкарев“ – Благоевград, в които посочено, че „с оглед психологическата специфика на тяхната възраст този обучителен курс се явява и превенция срещу агресивното и престъпно поведение в малолетната възраст. Темите са актуални, поднасят се по интересен начин, учениците категорично демонстрират интерес към проекта, който има добър възпитателен ефект“. Отчетено е, че инициативата подпомага професионалното ориентиране на учениците и е препоръчано Програмата да обхване повече класове, както и да се провеждат повече практически занимания;

- благодарствени грамоти от ръководството и колектива на Професионална гимназия по транспорт – гр. Разлог, към прокурорите от Районна прокуратура – Разлог. Преподавателите по „Етика и право“ са заявили, че лекциите са били изключително полезни и с практическа насоченост, като са спомогнали учениците да се справят с изходните тестове в края на учебната година, касаещи Конституцията и съдилищата в Република България;

- благодарствени писма и грамоти от училища-партньори по програмата и от Областния управител на област Бургас Вълчо Чолаков за инициативата са получили Окръжен и Районен съд – Бургас. Директорът на ПГРЕ „Г. С. Раковски“ – гр. Бургас, е изказал благодарност за възможността, учениците да бъдат обучавани от съдиите от Административен съд – Бургас, и е изразила желание за задълбочаване и развитие на съвместното сътрудничество.

- в благодарствено писмо от директора на СУ „Христо Ботев“ – гр. Враца, до Административен съд – Враца, е отчетено, че образователната програма допринася за изграждане на ценностно отношение към закона, формиране на правна грамотност и гражданска култура, и е изразено желание за задълбочаване на сътрудничеството;

- ръководството на СУ „Г. Раковски“ – гр. Тетевен, са изразили благодарност към Районен съд – Тетевен за съвместно реализираната програма и получените от учениците познания;

- в становище от директора на СУ „Св. Св. Кирил и Методий“ – гр. Смолян, е посочено, че учениците са удовлетворени от участието си в Програмата, тъй като са придобили както теоретични, така и практически познания за функционирането на съдебната система и професията на съдебния служител. Програмата е изиграла позитивна роля в кариерното ориентиране на част от учениците и те изразяват желание да продължат работата си по нея.

Положителен пример е алтернативното изпълнение на още два проекта за формиране на правна грамотност сред учениците, под ръководството на Апелативен съд – Варна, създаването на Facebook страница на Проекта „Младите и правосъдието”, както и работата на Административен съд - Ямбол с една паралелка от прогимназиалния курс.

В предоставената информация от органите на съдебната власт посочват като **затруднения** при реализацията на Програмата: невъзможност да се обхване в пълнота целевата група VIII-XII клас в по-малките градове с районни съдилища и районни прокуратури; недостатъчната финансова обезпеченост за закупуване на материали, подпомагащи обучението на учениците, както и на награди и др.; организационни проблеми, произтичащи от задължителния учебен процес и наслагването на лекциите като допълнителни към него.

Конкретни примери дават:

- Окръжна прокуратура – Добрич, и през учебната 2016/2017 година посочват затруднения в комуникацията с отделните училища и несериозното отношение на някои от учителите. Проблем е осигуряването на помещения, подходящи за прием на повече хора, независимо дали в училището, или в Съдебна палата - Добрич.

- РП – Кюстендил също констатира проблем с незаинтересоваността на част от директорите на определените училища-партньори (каквото е бил случаят с директора на ПМГ „Проф. Емануил Иванов“, който след провеждане на първоначалните срещи се е дезинтересирал от Програмата и е прекъснал комуникацията с участниците в проекта). Като потенциален проблем е определена липсата на мотивация в част от магистратите да поемат подобни извънредни задължения. В тази връзка се предлага поощряване на проявяващи извънредна активност магистрати, или механизъм за намаляване на натовареността им. Предлага се инициативите по Програмата да са по-чести, регулярни и да съпътстват дейността на българските магистрати, като в тази насока от полза би била организационна и методическа помощ на централно ниво.

- Като затруднение участващите лектори и наставници от Районен съд – Червен бряг, отчитат липсата на разработени материали по

предложените теми, съдържащи се в Концепцията и необходимостта лекторите да „превеждат“ правна литература на достъпен за децата език.

- От Окръжен съд - Сливен посочват като основна организационна трудност допълнителното включване на лекционните часове като извънредни и допълнително натоварващи учебното време, а от друга страна и ангажираността на преподавателите. Те предлагат Програмата да се провежда и в часовете по СИП по „Етика и право“, или целево да бъдат увеличени часовете по дисциплината в рамките на учебния план по начин, който да не накърнява обема.

- Административен съд - Смолян посочва, че икономически неоправдано е заплащането на висока цена за малък тираж информационни материали и препоръчват през учебната 2017/2018 година финансирането да бъде съобразено с набелязаните дейности и информационните материали да се възлагат за печат от ВСС, като се предоставят на съдилищата, участващи в Програмата.

Участниците в Програмата правят следните **предложения за усъвършенстването ѝ:**

- Участие на ученици от гимназиалния курс, които изявяват желание да се запознаят с темите по проекта или с посочени от тях теми, свързани с предмета на Образователната програма, под формата на извънкласно занимание;

- Лекционните теми да бъдат насочени към конкретните интереси на учениците от съответната възрастова група, да имат по-голяма практическа насоченост, свързана с основните въпроси, провокирали интерес у тях. Изборът на темите предварително да се съгласува с педагог, запознат с познанията на учениците, като се търси допирна точка с поднесената им материя от лекторите.

- Да се ангажират учениците в определянето, разработването и представянето на темите и да обсъждат своите виждания по вълнуващи ги правни въпроси и казуси;

- Да се презентират теми, свързани с престъпни прояви, характерни за възрастта на учениците;

- Да се увеличи броят на симулативните процеси в съдебна зала, тъй като това е една от най-интересните дейности за учениците;

- Да се разработи анкета, която да се провежда в началото на Програмата и да бъде универсална за всички участници, както и такава в края на обучението;

- Да се предвиди възможност лекциите да се провеждат в два последователни учебни часа, което ще позволи лекционният курс да бъде веднъж или два пъти в месеца и ще осигури по-висока ефективност. С оглед облекчаване работата по Програмата в по-малките градове и на

органи на съдебната власт, които работят с училища в няколко населени места.

И през учебната 2016/2017 година учениците са **проявили интерес** към теми, свързани с:

Домашно насилие; наказателния процес при непълнолетни и наказателната отговорност преди навършване на пълнолетие; превенцията срещу употребата на наркотични вещества; престъпления, извършвани от наркозависими и непълнолетни лица; интерес към практическите аспекти на правораздаването и конкретни казуси; участието на децата в съдебните процеси и техните права; правните последици от прояви на насилие на ученици, правата и задълженията на непълнолетните лица, превенцията и институциите, които защитават младите хора; превенцията срещу трафика на хора - как да търсят подкрепа и защита, кои са органите, които могат да им ги предоставят, конкретни примери от юридическата практика, свързани с „живия живот“; хулигански прояви на непълнолетни лица и последици, децата и компютърните/кибер престъпления, насилието в интернет; правата им в административните производства - нарушаване и защитата.

В областта на наказателното правораздаване, ги вълнуват общочовешки проблеми, свързани с правата на човека, смъртното наказание, наказуемостта на извършителите на престъпления, целите на мерките за неотклонение, срокът за задържане под стража; кога се намалява присъдата, как се определя размерът на наложената гаранция, съществува ли наказанието „доживотен затвор без право на замяна“, как става координацията между съда и полицията; предназначението на „синята стая“ и провеждането на разпит на деца.

Обсъждани са институтът на неизбежната отбрана, кога могат да получат свидетелство за управление на МПС, кога управлението на МПС е административно нарушение и кога престъпление. Проявен е интерес във връзка с конкретни конфликтни ситуации, в които са имали сблъсък с правосъдната система или органите на МВР, към честотата на извършване на различни престъпления, кибертормоза, нашумялата игра „син кит“ и самоубийствата.

Учениците от гр. Разград са определили като най-скучни темите за Закона за движението по пътищата; структурата на съдебната власт; административните престъпления; делбата и видовете делба.

От докладите на органите на съдебната власт се установяват следните **добри практики**:

1. Повечето съдилища и прокуратури са координирали и осъществили съвместно участието си в Образователната програма,

което е позволило обхващане на по-голям брой ученици от няколко училища.

2. Провеждане на координационни срещи с административните ръководители от другите органи на съдебната власт в града, с директора на училището и координаторите от Регионалните инспекторати на МОН.

3. Прилагане на диференциран подход към учениците, съобразно възрастовите им особености и интереси с цел достигане до по-голяма аудитория, сформирани на сборни групи от ученици на различна възраст, включително представяне на теми извън предложените в Концепцията, представляващи интерес за учениците.

- При представяне на темата „Възпитателни мерки за деца и при противообществени прояви. Начини и места за прилагането им“ лекторите от Софийска районна прокуратура са дали възможност на учениците сами да създават казуси и са обсъждали тяхното решаване, което е показателно за интереса и ангажираността им към представената проблематика.

- В резултат на големия интерес от учениците на 9 „б“ клас от училището партньор е постигната от Окръжен съд – Шумен, договореност с директора на училище СУ „Йоан Екзарх“ – гр. Шумен, през цялата учебна 2017 – 2018 г. под формата на извънкласни занимания, магистрати и служители на съда да се срещат с учениците, като за финал ще бъде проведен симулативен наказателен процес, който ще бъде филмиран и използван в образователната програма.

4. Реализирано е успешно съчетаване на инициативата „Ден на отворените врати“ с финализиране на Образователната програма, с което е постигнато както популяризиране на Програмата, така и утвърждаването ѝ като устойчив модел за формиране на правна култура сред младите хора.

5. Прилагане на модела за информационна кампания. Създадени са нарочни раздели „Образователна програма“ в интернет сайтовете на органите на съдебната власт, информация е публикувана на техните страници в социалните медии, както и на страниците на училищата – партньори. Провеждат се откриващи и закриващи брифинги и пресконференции с участие на административните ръководители на органите на съдебната власт, представители на РУО, директорите на училища. Към по-голяма част от докладите е приложен снимков материал, включително на електронен носител за провеждането на Програмата.

- Административен съд – Варна е изготвил прес-досие за работата по Програмата.

- Изготвен е информационен филм на Административен съд – Враца, по повод 10-годишната му правораздавателна дейност. Филмът е част от Образователната програма, като проследява пътя на административното правораздаване и е създаден безвъзмездно от екип на ТВ Враца, по идея на съда.

6. Всички ученици, участници в програмата, са получили унифицирани удостоверения. На места удостоверенията са адаптирани с цел връчването им на училищата – партньори.

7. Централизирано от ВСС е осигурена „Конституция на Република България“ за учениците, в тираж 12 000 броя. Предоставени в електронен формат са две информационни брошури, представящи структурата и функциите на съдебната власт и участието на гражданите в съдебния процес като свидетели.

8. От бюджета на съдебната власт е осигурено финансиране на информационни дейности по Програмата, както и средства за награден фонд.

9. Органи на съдебната власт са изработили и разпространили сред училищата и учениците информационни материали – плакати, презентации, брошури и т. н.

- Информационен плакат за Програмата е на информационните табла на Съдебната палата – Благоевград и в учебните заведения.

- В началото на кампанията в гр. Ловеч е започнало отпечатване на плакати и брошури с телефони на институции, значими за децата, като разходите са били поети от Община Ловеч.

10. В изпълнението на Програмата са ангажирани представители на съдебната, изпълнителната и местната власт - държавни съдебни изпълнители и съдии по вписванията, представители на отделите „Закрила на детето“ към регионалните дирекции „Социално подпомагане“, адвокатски колегии, юрисконсулти и вещи лица.

- Представители на отдел „Закрила на детето“ и социален работник в гр. Разлог са запознали учениците с предвидените в закона процедури, предприемани от Отдела в случай на постъпил сигнал за насилие над дете.

- Районен съд – Враца е организиран посещение на учениците в ОДМВР Враца, където са се запознали със системата за обработване на сигнали от тел. 112, показана е химическата лаборатория и разяснено как се обработват и изследват наркотични вещества, както и последиците от употребата им, въпросите за подправяне на документи и използването им и как работи апаратурата за разпознаването им и спецификите на графологията, видели са подправени парични знаци и апаратура за разпознаването им и са получили информация за спецификата на дактилоскопията.

- Районен съд и Районна прокуратура – Кюстендил са партнирали с Център за кариерно ориентиране – гр. Кюстендил и РУО. Постигнато е съгласие, да се работи допълнително с деца, които имат регистрирани негативни прояви.
- Окръжна прокуратура – Русе е провела обучение на учениците от 3 паралелки на IX клас на тема „Престъпления, свързани с наркотици“, съвместно между Окръжна прокуратура – Русе и Митница – Русе. С помощта на мултимедия са били представени снимки на успешни акции на митницата и прокуратурата по намиране и задържане на укрити наркотични вещества. Обучението е проведено от окръжния прокурор Георги Георгиев и инспектор Ангел Боянов от Митница – Русе.
- В гр. Ловеч органите на съдебната власт по отделен график са обучавали деца в същия възрастов диапазон, настанени по съдебен ред в Центрове за настаняване от семеен тип за деца и младежи.
- Съвместна инициатива на съдии и служители от Районен съд – Червен бряг и ученици от X и XI клас е засаждането на дръвче – чинар в двора на гимназията, по повод Деня на Земята, за да се акцентира на опазването на околната среда и повишаване културата на децата в тази насока. В резултат на сътрудничеството на РС – Червен бряг с РУ на МВР и Районна прокуратура – Червен бряг по проект „Детско полицейско управление“, на 29.03.2017 г. е организиран и проведен симулативен процес по казус за държане на марихуана, с ученици от VI клас на СУ „Д-р Петър Берон“ в града.
- Районен съд – Първомай е привлякъл външен лекторът Христо Кьосев – инспектор в Детска педагогическа стая при РУ на МВР.
- Окръжен съд – Русе, е дал възможност работата на съдебната охрана да бъде представена от служител на ОЗ „Охрана - Русе“.
- Окръжен съд – Русе е акцентирал на темата за хулиганските прояви, на сключването на договори от разстояние, вземането на бързи кредити и купуването на стоки на изплащане, използването на чужди дебитни и кредитни карти, правилата за посещение в съда и мерките срещу нарушителите. При представяне на темата „как да защитим правата си чрез съдебните институции“, са взели участие студенти от ЮФ към РУ „Ангел Кънчев“.
- Районен съд – Чепеларе е представил на учениците кратък филм за вредното въздействие на наркотиците, а служители от РУ – Чепеларе са демонстрирали полеви наркотест и техническо средство “DRUG CHECK 3000”, с което проверяват водачите на МПС за употреба на наркотични вещества.
- Съдебните институции в Хасково са включили в Програмата четири випуска от училището – партньор, без абитуриентите.

Лекциите са провеждани след края на учебните часове. Посочено е надграждане при провеждане на Програмата, което е показателно за стремеж към усъвършенстване и интерес на нарасналия брой на магистратите (11) към работа с младите хора. Привлечена е като партньор Местната комисия за борба с малолетни и непълнолетни. Като лектор е участвал секретарят на Комисията и лекар от Психиатричната болница – Раднево, който от години работи по проблемите на младите хора с наркотични вещества. Неговата презентация е включвала прожектиране на филм за модерните синтетични дроги и последиците от употребата им. Лекциите са провеждани след учебните часове, а не по време на час по „Етика и право“. Ученици от друго училище са пожелали да изгледат симулативния процес, поради което същият е разигран повторно. За първи път част от лекциите са проведени в заседателната зала „Хасково“ на Общинския съвет, както и брифинга при откриването на Програмата.

11. Провеждане на лекционния курс или част от него в сградите на съдилищата.

12. Обобщаване на наученото от учениците чрез провеждане на симулативни процеси, вкл. по теми, избрани от тях под формата на ролеви игри. Провеждане на дискусии между магистрати и ученици, викторини, есета и конкурс за детска рисунка по посочени от съда теми, отговор на тестови въпроси, решаване на казус от наказателно производство, съобразен с възрастта на учениците.

- През месец март Софийска градска прокуратура са планирали съвместно с учениците от училището – партньор провеждането на симулиран процес по реален казус, осъществен в зала 15 на Съдебната палата. По изрично заявен интерес на ученици от 11 клас, участвали в програмата и през учебната 2015/2016 година, те са включени и през настоящата година с тема, касаеща защитата на правата на човека. Специално за тях следовател Капка Милева е разработила лекционен курс по темата.

- Окръжен съд - Бургас и Районен съд - Бургас са включили темата за медиацията като способ за извънсъдебно решаване на спорове и мястото и ролята му в съдебната система. Открита е и постоянна експозиция в Съдебна палата – Бургас на рисунки на ученици от ОУ „Васил Априлов“ на тема „Съдът в детските очи и мечти“. Училищата-партньори са имали възможност сами да подберат темите за уроци.

- В Окръжен и Районен съд – Бургас е открита експозиция от фотографии, документиращи протичането на Образователната програма пред посетителите на Съдебната палата, с цел информиране на обществото за инициативата.

- Обявен е конкурс за детска рисунка на тема „Съдът в моите очи“, а между съдиите и служителите от Окръжен съд – Враца е бил проведен търг „с явно наддаване“ за закупуване на рисунките, като със средствата, събрани от търга, са били закупени подаръци – книги и лакомства.
- Провеждане на анкети за определяне на теми за лекции по Програмата, установяване на резултата и ефекта от съвместната работа, установяване на интереса им към представените теми, придобитите знания и достъпността на езика. Анкети са провеждани и преди/след представянето на определени теми.
- Магистратите от Районен съд и Районна прокуратура – Павликени са добавили нови теми по Програмата, съобразени с резултатите от анкета, проведена от тях в края на предходната учебна година, в която са отразени интересите на децата.
- При реализиране на Програмата от органите на съдебна власт в Благоевград ГДБОП и Общински съвет по наркотични вещества – Благоевград са презентирали филми по актуални проблеми. На учениците са били разяснени задълженията им по новия Закон за предучилищното и училищното образование, както и санкциите, които могат да понесат при тяхното неизпълнение, което е юридическата им отговорност.
- Районен съд – Айтос е приключил работата по Програмата с театрално представление „Съдебно дело № 225“ в залата на НЧ „Васил Левски 1869“. Спектакълът е реализиран от ученици от Школата за стих, музика и театър „Генгерчета“ от училището-партньор по реален процес в РС – Айтос, със съдействието на Община Айтос, РУП Айтос и читалището.
- В Районен съд – Велико Търново е проведена дискусия между ученици от две училища по въпроси, свързани с дейността на различните органи на съдебната система и тяхната роля в наказателния и гражданския процес.
- Районна прокуратура – Свищов приключва учебната програма с проведен дебат в съдебната зала на Районен съд – Свищов на отбора по дебати на ДТГ „Димитър Хадживасилев“ на тема „За и против смъртното наказание“.
- За финал на Образователната програма от Окръжен съд – Добрич са организирани Дебати, при които отбори от четирите училища са спорили помежду си на правни теми. На победителите са били раздадени награди.
- Отчитайки обстоятелството, че на много от учениците от гр. Кула – родители и близки родственици работят в страни от Европейския съюз, представителят на Районна прокуратура – Кула

е разяснил на достъпен език, че с решение на Европейската комисия е създаден Механизъм за сътрудничество и проверка, а резултатите от този мониторинг се обективират в ежегодни доклади, както и че съдебната система в Република България се вписва в общата дейност на ЕС по издигане върховенството на закона в защита правата и интересите на гражданите.

- При провеждане на лекцията „Конституция на Република България“ в Административен съд – Перник е прожектиран откъс от филма „Щрихи от първия български парламент“, с цел представяне на историческите събития при създаването на Търновската конституция. След края на лекцията е проведена анкета „Познавате ли Конституцията на Република България“, за да се получи информация доколко учениците внимават и възприемат преподаваната материя. Оказва се, че по-атрактивният начин на поднасяне на информацията чрез филм е впечатлил по-силно учениците. Резултатът от втората анкета е насочил магистратите следващите три лекции да бъдат представени по-скоро като диалог между тях и учениците, а не под формата на лекция или урок – подход, който печели и ангажира много по-успешно вниманието на младежите.

- Прокурорите от Районна прокуратура – Пловдив са изпълнявали Програмата в две части – в първата се е правил анализ на действащата към настоящия момент в Република България нормативна база, а във втората са били представяни пред учениците конкретни казуси от практиката. В края на всеки час е било предоставяно време за задаване на въпроси от изложеното и коментар. Магистратите отчитат, че в определени класове учениците предварително са подготвяли въпроси по обявените теми.

- Всяка представена от лектор на Районен съд – Нови пазар тема е съпроводена с видео, взети от новинарските информационни емисии на телевизиите. Проведени са анонимни анкети, разпространени чрез учениците до техните родители с цел вниманието им да се насочи към правата и интересите на децата и да се установи до каква степен децата споделят своите потребности, желания, интереси, разпознати ли са те от техните родители. Преди темата за насилието и агресията е била проведена анкета с участие на ученици от гр. Нови пазар с въпрос „За какво бихте се извинили на своето дете?“. Макар и малко на брой върнатите пликоса са съдържали интересни отговори, доказващи по-значимия ефект – промяна в отношението родител – дете, дори и когато е нямало върнат плик, но въпросът е бил прочетен. Закупени са книги, предоставени на училищата.

13. Присъствие на съдебни заседания по граждански, наказателни и административни дела с предмет, съобразен с възрастта и интересите на децата.

- *Окръжен съд – Силистра прави връзка между темата за домашното насилие и агресията в училище след присъствие на учениците на гражданско дело за незабавна защита от домашно насилие.*

14. Образователни посещения на учениците в съдебните палати и провеждане на информационни турове, включващи съдебни зали, регистратури и съдебни деловодства, кабинети на съдии и прокурори, места за задържани.

- *В Административен съд – Ловеч пред учениците е извършено разпределение на постъпилите дела чрез Централизираната система за случайно разпределение на ВСС и системата за измерване на натовареността на съдиите.*

15. Представяне на епизоди от рубриката „Третата власт отвътре“, изработена по Проект „Укрепване на капацитета на ВСС за по-добро управление на комуникационните процеси и повече прозрачност в дейността на съдебната система“, с финансовата подкрепа на ОПАК.

16. Дарение на книги от органи на съдебната власт за училища-партньори.

- *Административен съд – Варна е направил дарение на правна литература на Варненска търговска гимназия.*

- *Административен съд - Русе е предоставил на Професионалната гимназия по икономика и управление „Елиас Канети“ правна литература, тъй като това единственото учебно заведение на територията на Русенския съдебен район, където се изучава дисциплината „Право“.*

- *По повод завършване на Програмата, Административен съд – Стара Загора е дарил на библиотеката на СОУ „Максим Горки“ „Конституция на Република България“ и книгата „История на България в дати“, като дарената литература е закупена със средства, отпуснати от ВСС..*

17. Представяне на всяка тема по Програмата съвместно от съдия и прокурор.

В гр. Разград всяка от темите по Програмата е представяна съвместно от съдия и прокурор под формата на беседа или решаване на казус.

18. Върховният административен съд, който е утвърдил за всички административни съдилища нови моменти при прилагането на проекта, като е въвел адаптирани към особеностите на административното право теми: Структура на съдебната система;

Административно правораздаване; Учение за конституцията; Професия „съдия“; Правата ни като граждани на Европейския съюз.

Предложения за подобряване на организацията и провеждането на Образователната програма:

- Преместване на финансиране за основни дейности по Образователната програма в бюджета на съдебната власт, включително за външни лектори по специфични теми.
- Разширяване на целевата група с ученици от прогимназиалния и началния курс на обучение.

Според РП – Карлово за формиране на задълбочени познания у всички граждани относно техните права, задължения и компетентността на държавните органи и активна и информирана позиция по различни проблеми от обществено значение и в частност такива, свързани със съдебната власт, се препоръчва набелязване на мерки и изготвяне на програми за провеждане на системни срещи с учениците през различните години от гимназиалното им обучение. Това ще осигури формиране от тяхна страна на активна информирана позиция по различни проблеми от обществено значение и в частност на такива, свързани със съдебната власт.

- Отправено е предложение след откриване на новата сграда на СРП на учениците да бъдат показани прокурорски кабинети и специализираното помещение за разпит на малолетни и непълнолетни лица.
- Провеждане на повече симулирани процеси и практически насочено обучение. Темите да се представят с множество конкретни кратки и прости откъм фактическа обстановка казуси, за да могат децата сами да квалифицират осъществените деяния и да предлагат адекватни според тях санкции, които да се обсъждат в дискусии. Да се изготвят кратки материали по всяка тема, които да бъдат предоставяни на учениците преди обучителните модули, за да им се даде възможност да имат предварителни познания относно разискваните въпроси.

Лекторите от СРП посочват, че учениците предлагат лекциите да се провеждат в съдебните палати като се използват мултимедийни презентации, повече нагледни и помощни материали, повече практически занятия, да се включат теми за работата на следователите, ролята на Конституционния съд, заниманията да бъдат повече на брой, като учениците участват в разработването и поднасянето на темите, като те са съобразени с интересите на децата.

Прокурорите от СРП препоръчват предоставянето на статистически данни за броя на извършените престъпления по видове и възрастови групи.

- Да се осигури участие в Програмата на външни експерти – специалисти по разследване на киберпрестъпления, представители на МКБППМН, наркозависими лица, жертви на престъпления, юрисконсулти, адвокати и вещи лица. Да се организират посещения на ОДМВР.

- Посещаване на места, където правоохранителните органи осъществяват задълженията си.

- Въвеждане на нови форми за представяне на лекционни курс: участие в симулирани разследвания, свързани с осъществяване на симулирани действия по разследване в предварително подготвени условия; организиране на извънкласни дейности – клуб по наказателно право и процес, където ученици с афинитет към тези дейности да получават от действащи магистрати допълнителна информация и насоки, които ще са в състояние да разпространяват сред останалите младежи. При проявен интерес, работата с учениците да продължи не само в рамките на една година, но и в погорен гимназиален клас. Да се провеждат ролеви игри и дискуссионни форуми като въпросите се определят и поставят от учениците, за да бъдат те в активна позиция, а материалът да е съобразен с учебната програма.

- Изготвяне на единна унифицирана за всички ОСВ отчетна форма, където да се отбелязват участията на магистрати по дати и съответните учебни заведения/посещения в съдебната палата.

- Да се създаде рубрика в интернет сайта на ВСС, в която да се отразява развитието на Програмата, новини, мнения, становища, предложения и т. н.

- Административен съд – В. Търново препоръчва в началото на следващата учебна година, преди утвърждаване на темите, да бъде направена анкета с учениците с цел установяване на интерес към конкретни теми, като в края на Програмата се проведе нова анкета за проверка на удовлетвореността на учениците от нейното изпълнение.

- Лекторите от Районен съд – Кърджали препоръчват темите да бъдат по-диференцирани между различните органи, участващи в нея, за да не се допуска припокриване на темите и с оглед получаване на повече знания, свързани с функционирането на съдебната власт.

- Районен съд – Ловеч изразява становище, че проектът трябва да продължи, като в него активно трябва да се включи МОН, вкл. чрез РУО, тъй като към момента цялата организационна тежест е поета от съдилищата и прокуратурите, която на практика е непосилна за лекторите и наставниците. Според тях лекционната форма не е най-

подходящия начин за обучение. Осмислянето и осъзнаването на наученото е по-добро в рамките на организирани и проведени съдебни процеси. Въз основа на преките си впечатления магистратите считат, че учениците възприемат много по-добре темите, когато чрез дискусия на казуси и ситуации, в които реално могат да попаднат, когато магистратите споделят конкретни примери от своята практика и когато се води диалог.

- Окръжен съд – Разград прави препоръки групите да бъдат организирани по желание от различните класове, като броят им зависи от броя на желаещите да участват в Програмата, както и включване на конкретните предпочитани от учениците теми: повече действителни казуси, пътнотранспортните произшествия, трудовото законодателство, телефонни измами, бежанците и престъпленията, свързани с преминаване на границата, наказанията и начина, по който се определя размерът им.

- Окръжен съд – Силистра препоръчва да бъдат включени нови теми за лекции, като се даде възможност на учениците сами да предложат теми или да изберат такива по нарочен списък; да се включат повече училища в Образователната програма; да се даде възможност на учениците за самоинициатива/самоизява при участието им в Образователната програма.

- Окръжен съд – Сливен предлага лекциите по Програмата да се предвидят в часовете по СИП по „Етика и право“, или целево увеличение на часовете по дисциплината в рамките на учебния план по начин, който да не накърнява обема.

- Административен съд – Смолян прави препоръка за следващата година е финансирането да бъде съобразено с набелязаните дейности и информационните материали да се възлагат за печат от ВСС и да се раздават на съдилищата участващи в Програмата.

- Лектор от РС – Нови пазар прави следните предложения към РУО Нови пазар:

1. Да се предвидят нарочни щатове за ресурсни учители и психолози в училищата и особено на това в с. Никола Козлево, където е било констатирано от страна на учениците и особено на тези с проблемно поведение на по-ниска степен на зачитане авторитета на учителите и спазване на правилата за провеждане на учебните часове. Това е отчетливо при учениците, които са в първа година на прогимназиалното обучение – V клас. Част от причините за това са в промяната на учебния процес, промяна на местоположението на двете сгради на училището (за начален и среден курс), както и семейните фактори, тъй като някои от децата-ученици живеят без родителите си последните не присъстват в живота на децата, тъй като живеят в чужбина или са се negliжирали) и за тях липсва

значим и авторитетен близък роднина, който да моделира допустимото обществено поведение и да налага ограничения. Участието на ресурсен учител и психолог би спомогнало за полесното идентифициране на проблема и съдействие за неговото решаване, в т.ч. и насочване към програми на социалните служби или центровете на обществена подкрепа.

2. Да се предвидят щатове за психолози във всички училища и за всички образователни нива, тъй като проблемите с агресията следва да се преодоляват не само в началното училище, където при повечето училища има предвидени такива щатове.

3. За реализиране на проекта е необходимо да се предвиди възможност за гъвкави учебни програми (разместване на часовете), поради това, че проектът се реализира в часовете на предмета „Етика и право“ и това създава неудобства за преподавателите по тези дисциплини за пълноценно преподаване на учебния материал. Възможно е да се предвиди в „Часовете на класа“, но относно селищата извън гр. Нови пазар е добре това да става в един и същи ден.

4. Да се предвиди провеждане на занятията в два последователни (слети) часа, а не само по един, тъй като времето от по 40 минути е недостатъчно. Така може работата да бъде веднъж или най-много два пъти в месеца, а не ежеседмично, но ще бъде по-ефективна.

- Работата на съдебната власт в областта на наказателното право да бъде представена от гледна точка на историята на българската държава, суверенитета на държавата и възпитателните цели на Програмата. Да се наблегне на значението на работата на правоохранителната система за държавността и на възпитаването на подрастващите с формиране на респект пред установения правопорядък и пред правоохранителните органи.

- Да се създаде работна група от магистрати и съдебни служители - участници в Програмата, които да изработят унифицирана входяща и изходяща анкета, която да се провежда сред учениците - участници в Програмата. Тя да разработи примерни лекции или насоки по отделните теми, които да се предоставят на наставниците, лекторите от органите на съдебната власт, координаторите от страна на МОН, директорите на училищата и преподавателите, които участват в Програмата.

- Изготвяне на помагало, писмени разработки или други помощни материали за магистратите, работещи по програмата, които да се съгласуват с педагог.

- Да се провежда среща с наставниците и лекторите по Програмата в началото и в края на всяка учебна година, на която да бъдат

поканени за участие и представители на Министерството на образованието и науката.

- Демонстриране на видеоконферентни връзки между органите на съдебната власт.

От представените добри практики, констатираните затруднения и дадените от органите на съдебната власт предложения във връзка с организиране и провеждане на Образователната програма „Съдебната власт – информиран избор и гражданско доверие. Отворени съдилища и прокуратури“ се налага извод за устойчивостта, ефикасността на Програмата и необходимостта тя да бъде продължена и надградена.

В своите доклади съдилищата и прокуратурите правят сходни аналитични изводи за ползите от работата с ученици. Като обобщение на тези виждания може да се представи формулировката на председателя на Административен съд – Плевен, че Програмата допринася за „изграждане на граждански добродетели като основни черти на характера на всеки ученик, необходими за формиране на дисциплина, честност, уважение и зачитане на достойнството на всеки човек. Прилагайки наученото от образователната програма, учениците ще имат възможността да изградят навици и добродетели, както и успешно да защитават своите права и изпълняват задълженията си като граждани на Република България. Важно е да се изгради в учениците представа за съда като институция, където всеки човек може да защити правата си и като място, където всеки нарушител на закона бива санкциониран“. В подкрепа е изразената констатация в отчета на Окръжна прокуратура – Пловдив, че част от учениците, взели участие по Програмата през предходни години, продължават да проявяват траен интерес към работата на съдебната власт и са се ориентирали към юридическата професия.

Образователната програма бе високо оценена от г-жа Ксени Димитриу - главен прокурор към Върховния съд на Република Гърция, която при срещата си с членове на ВСС през 2017 г., поиска да ѝ бъде предоставена подробна информация за иницирането, развитието и провеждането ѝ, след като бе впечатлена от мащаба и успеха на инициативата.

Образователната програмата съответства на критериите за иновативна практика на организираня от Европейската комисия за ефективност на правосъдието (СЕРЕЈ) и Съвета на Европа конкурс „Кристални везни на правосъдието“. Поради успеха и устойчивостта на Програмата, с решение на Пленума на ВСС по протокол № 17/01.06.2017 г., е изразено съгласие за участие в конкурса, с проектно предложение, представящо Образователната програма.